

ÚSMEV AKO DAR: Sociálne bývanie by malo byť dostupné, bezpečné a dôstojné

Bratislava (21. november 2024) – Organizácia Úsmev ako dar celoročne systematicky pomáha rodinám v núdzi a hľadá pre ne východisko v náročnej životnej situácii. Pomoc prináša aj poskytovaním sociálnych nájomných bytov, vďaka ktorým sa mnohé rodiny dokážu znova postaviť na nohy. Len tento rok tak pomohla 37 rodinám so 108 deťmi. Najnovšie sprístupnila tri plne zariadené byty vo svojej centrále na Ševčenkovej ulici v Bratislave. Z priestorov bývalých kancelárií vytvorila domov, ktorý spĺňa štandardy moderného sociálneho bývania, v ktorom majú súkromie všetci členovia rodiny. Tie by mali podľa zástupcov organizácie Úsmev ako dar (UaD) spĺňať dnes už všetky sociálne nájomné byty.

V súčasnosti by už malo byť štandardom, že sa pri stavbe, alebo rekonštrukcii bytov myslí na to, aby bol priestor pre rodiny navrhnutý humánne. „Znamená to, že deti aj rodičia majú svoj bezpečný priestor pre seba a svoju seberealizáciu. Kuchyňa, obývačka a spálňa sa nenachádzajú v jednej izbe, ale sú oddelené,“ hovorí **Ivan Tonhauzer zo spoločnosti A.S.PROJEK-ING.**, ktorá spolupracuje s organizáciou Úsmev ako dar od roku 1996. Do sveta pomoci deťom ho podľa jeho slov zatiahol zakladateľ Úsmevu Július Hron, odvtedy spolu prešli všetky detské domovy na Slovensku a po roku 2000 začali s transformáciou detských domovov v Tisovci, Železnej Breznici, Košice - Uralská, Žakarovce, Sered', Myjava, Vranov nad Topľou, Stránska, Koromľa, Svidník a Horné Orechové. Jeho prácu je vidieť aj v najnovších bytoch na Ševčenkovej v Bratislave.

Podľa **psychologičky Magdy Biznárovej**, ktorá s organizáciou UaD spolupracuje už 8 rokov, patrí potreba istoty a bezpečia medzi základné ľudské potreby. Práve bývanie je podľa nej dôležitou súčasťou pocitu bezpečia. „Ľudia s ohrozeným bývaním prežívajú úzkosti, deti sa nedokážu sústrediť na výkon v škole. Sťahovanie predstavuje pre deti extrémny stres. Nestabilné bývanie obmedzuje udržiavanie vzťahov, deti si domov nemôžu vodiť kamarátov, či už z pocitu hanby alebo nedostatočného priestoru pre ne. Rodiny sú tak ohrozené sociálnym vylúčením. Sú veľmi zranení, vo svojej neistote zúfalí a prepadávajú tak častokrát depresii,“ poznamenala Biznárová. Zároveň dodáva, že v organizácii Úsmev ako dar sa snažia veľmi citlivo a profesionálne pristupovať ku každému jednému dieťaťu a ku každému jednému rodičovi.

Sociálne bývanie nie je podľa **výkonného riaditeľa Úsmev ako dar Štefana Adamjaka** na Slovensku legislatívne nijak ukotvené. „*V našej krajine sme sa uspokojili s tým, že máme v zákone o sociálnych službách definovaný útulok pre rodinu, kde vás však nikto nemusí povinne prijať. Útulky pre rodiny sú na Slovensku však preplnené. Mnohé redukovujú svoju kapacitu, lebo ju nedokážu uniesť,*“ hovorí. Dnes v útlkoch musia žiť rodičia s deťmi vo veľmi stiesnených priestoroch. Ničím výnimočným nie je ani život osamelej mamy s tromi či štyrmi deťmi rôzneho veku v garsónke o rozlohe cca 20 metrov štvorcových. Práve preto je sociálne nájomné bývanie jedným z dôležitých alternatívnych riešení.

V porovnaní so zahraničím máme podľa Adamjaka stále čo dobíchať. Najväčším rozdielom podľa neho je, že iné štáty zohľadňujú pri poskytovaní starostlivosti o rodinu jej kompletný sociálny status. Myslia pri tom na zdravotný stav detí, dostupnosť rodičov do práce, detí do školských zariadení a dostupnosť zdravotnej starostlivosti v prípade zdravotných komplikácií v rodine. Ako inšpiratívny príklad uvádza Dánsko, alebo Nemecko, kde je štát pripravený automaticky poskytnúť pravidelný mesačný príspevok na bývanie vo výške 800 eur v prípade, že miestny úrad nedokáže zabezpečiť dostupné sociálne nájomné bývanie pre rodinu. „*Tieto štáty pochopili, že ústavná výchova je omnoho drahšia ako pravidelný príspevok pre rodinu, že preventívne bývanie pred odlúčením dieťaťa z rodiny je vždy lacnejšie riešenie ako ústavná starostlivosť. U nás na Slovensku sme si to bohužiaľ stále neuvedomili,*“ prízvukuje Adamjak.

Príprava sociálneho bývania pre rodiny je pritom na Slovensku často beh na dlhé trate. Najväčšou výzvou pri poskytovaní pomoci rodinám v núdzi je byrokracia, ktorá dokáže celý proces natiahnuť aj na niekoľko mesiacov. „*Niekedy mám pocit, že papier ma väčšiu hodnotu ako ľudská dôstojnosť. Lehoty, na ktoré čakáme, sú veľmi zdĺhavé. Rodina často zbytočne dlho čaká, pritom by už mohla bývať, pretože my sme s našim odborným tímom už dávno pripravení,*“ konštatuje Adamjak.

Príkladom, ako to na Slovensku môže dobre fungovať, je podľa neho **spolupráca neziskového sektora so samosprávou**. „*Jediný odskúšaný funkčný model spolupráce so samosprávou je ochota samosprávy dlhodobo prenajať opustené priestory, ktoré sa prerobia na nájomné sociálne bývanie pre rodiny. Pre Úsmev ako dar sú to také laboratóriá, ktoré už máme odskúšané a vieme, že fungujú. Vtedy je ale okrem pomoci samosprávy kľúčová aj podpora našich partnerov a súkromného sektora. My sme následne ako organizácia schopný projekt zrealizovať a dotiahnuť do zdarného konca,*“ vysvetľuje.

Spoločnosť Úsmev ako dar spolupracuje dlhodobo napríklad aj s mestom Košice. Šesť mestských nájomných sociálnych bytov prechádza rekonštrukciou, aby sa stali novým domovom pre rodiny v núdzi. „Byty boli v dezolátnom stave, no ich obnova umožní nájomníkom zo sociálne odlúčených rodín nasťahovať sa už v tomto roku a získať tak nový domov,“ hovorí **primátor mesta Košice Jaroslav Polaček**.

Mesto sa podľa neho už dlhodobo snaží zveľaďovať mestské byty a pomáhať tým, ktorí to najviac potrebujú. „Za našich predchodcov mnohé mestské byty chátrali. Dal som verejný prísľub, že mestské byty predávať nebudeme, ale budeme sa o ne starať. Vďaka tomu ich môžeme ponúknuť tým, ktorí nemali toľko šťastia ako máme my. Úsmev ako dar už ukázal, že vedia s našim majetkom starostlivo nakladať a pomáhajú ľuďom, ktorí skutočne potrebujú pomoc,“ povedal Polaček. Za posledných 5 rokov mesto poskytlo na sociálne bývanie 41 bytov v rôznych mestských častiach, čo pomohlo viacerým rodinám vymaniť sa z problémov a začleniť sa do spoločnosti.

Aktuálne je spoločenská situácia na Slovensku mimoriadne náročná a organizácia Úsmev ako dar sa spolieha aj na súčinnosť so štátom. „Je to pandorina skrinka, pretože čím viac o tom Úsmev ako dar hovorí a informuje verejnosť, tým viac nám píšú a volajú ľudia s prosbou o pomoc. Je to prirodzené, pretože rodiny ohrozené stratou bývania sa obracajú všade, kde niekto deklaruje, že im môže pomôcť. Bohužiaľ my na úsmeve toho už nie sme schopní, nemáme dostatok financií ani odborného personálu, aby sme týmto rodinám dokázali zabezpečiť ich základné potreby,“ hovorí Adamjak. Vyzýva preto verejnosť, aby sa zapojila do verejnej finančnej zbierky **Rodina sa počíta**. Ľudia môžu celoročne prispieť darcovskou sms tvare DMS USMEV na číslo 877, alebo podporiť organizáciu na webe: www.usmev.sk/podporte.